

RPO Hälsöfrämjande
Jesper Ekberg
Ordförande

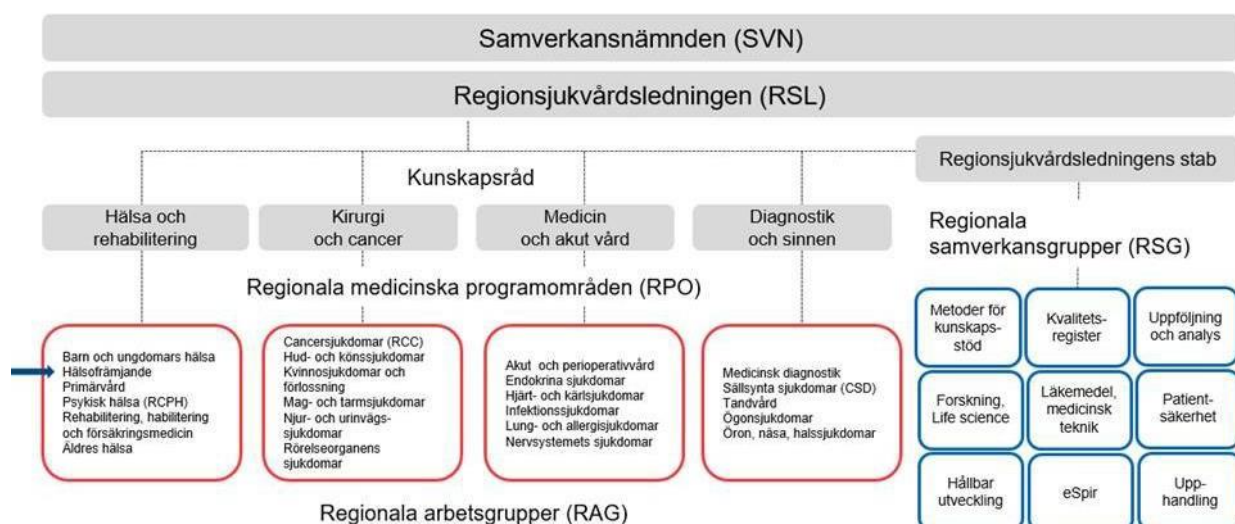
2020-03-25 1(6)

Regionsjukvårdsledningen

Årsrapport 2019 för RPO Hälsöfrämjande

RPO Hälsöfrämjande (före detta RMPO Hälsöfrämjande) bestod under 2019 av följande (vissa del av år): Från Region Jönköpings län: Jesper Ekberg (ordförande), Sofia Dahlin, Mattias Jonsson; från Kalmar: Marie Tigerryd, Sofia Moestedt, Sandra Karlsson; från Östergötland: Anna Linders (processtöd), Maria Elgstrand, Matti Leijon, Mats Lowén.

Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar, ökande ojämlikhet i hälsa mellan grupper i samhället med en allt äldre befolkning och en ökande kompetens- och resursbrist. Under året har RPO Hälsöfrämjande varit en av aktörerna för att stödja omställningen mot en mer Nära vård där det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet ingår som en grundläggande del. Alla tre regionerna inom sydöstra sjukvårdsregionen har lagt strategier där hälsa och vård ses som ett samlat system och där det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet är ett ansvar som delas med andra aktörer i samhället.

Sydöstra sjukvårdsregionen

Regional struktur för kunskapsstyrning.

Genomförda aktiviteter

Prioriterade förbättringsområden för 2019 var:

- Implementera och utveckla riktade hälsosamtal i sjukvårdsregionen
- Implementera framtaget informationsmaterial och vårdriktlinje kring alkoholfrihet och tobaksfrihet innan och efter planerad kirurgi
- Spridning av framgångsrika exempel
- Utvecklad samverkan med andra RPO

RPO Hälsöfrämjande ingår i Kunskapsrådet för hälsa och rehabilitering. Den nya organisationen har bidragit till många positiva samverkans effekter då övriga ingående RPO:n hanterar behov hos målgrupper (såsom äldre och barn- och unga) samt andra behov som går på tvären i systemet (t.ex. rehabilitering och psykisk hälsa). Under året har RPO Hälsöfrämjande bidragit till att kunskapsrådet har ringat in samverkansbehov för samverkan med kommuner och civilsamhälle. Även en samlad sjukvårdsregional tillgång till folkhälsodata har börjat utredas under 2019, utifrån befintliga modellen Status Östergötland.

Under året har RPO Hälsöfrämjande träffats vid sju tillfällen, varav ett fysiskt möte på våren. Utöver det har ett möte hållits med representanter från de andra RPO inom kunskapsråd hälsa och rehabilitering med syftet att se hur RPO enskilt och tillsammans kan arbeta mer hälsofrämjande och förebyggande. En del av de utmaningar som ses och som är gemensamma är den negativa hälsoutvecklingen med ökad psykisk ohälsa, övervikt och fetma samt ökade hälsoskillnader mellan olika befolkningsgrupper och geografiska områden. Förändringar i samhället, såsom den ökade digitaliseringen, påverkar också hälsan i befolkningen. Inom hälso- och sjukvården kan olika e-hälsolösningar vara en del i en nära vård och leda till enklare kontakt mellan hälso- och sjukvård och befolkning/patient, men kan också leda till utanförskap för de personer som inte behärskar den nya tekniken. På samhällsnivå kan förändring av exempelvis arbetsmarknaden leda till ökad ojämlikhet i hälsa. Det hälsofrämjande arbetet behöver anpassas till de förändringar som sker.

Förbättringsområde/patientlöfte	Aktiviteter	Status
Implementera och utveckla riktade hälsosamtal	Bygga gemensam grund för digitala arbetssätt	●
	Etablera ett medicinskt råd för riktade hälsosamtal	●
Implementera framtaget informationsmaterial och vårdriktlinje kring alkoholfrihet och tobaksfrihet innan och efter planerad kirurgi	Framtaget material	●
	Implementering gjord, rutiner och arbetssätt införda	●

Spridning av framgångsrika exempel	Standardiserat vårdförlopp för suicidprevention (Kalmar)	
	Status Östergötland, invånardata (Östergötland) Segmenteringsmodell 1177/tobakshjälpen (Jönköping)	
Utvecklad samverkan med andra RPO inom Sydöstra sjukvårdsregionen	Pröva samarbetsformer utifrån gemensamma hälsoutmaningar	

Implementera och utveckla riktade hälsosamtal i sjukvårdsregionen

Under året har beslut om införande av riktade hälsosamtal tagits i Region Kalmar län och Region Östergötland har sett över digitala arbetssätt tillsammans med Region Jönköpings län. Dialog pågår om att hitta gemensam grund för den digitala plattformen för hälsosamtal samt om att inrätta ett gemensamt medicinskt råd. Ett nationellt samarbete har även påbörjats inom ramen för HFS-nätverket där de olika modellerna ses över. Skåne är på gång att införa hälsosamtal och de kommer under 2020 genomföra pilot-projekt på ett 15-tal vårdcentraler. Östergötland och Jönköping kommer tillsammans med Skåne uppdatera manualen. Region Östergötland har tagit beslut om ett breddinförande 2022.

Implementera framtaget informationsmaterial och vårdriktlinje kring alkoholfrihet och tobaksfrihet innan och efter planerad kirurgi

Inom Sydöstra sjukvårdsregionen finns sedan tidigare arbetssätt kring att vara rökfri före och efter operationer. Under 2019 infördes även ett gemensamt arbetssätt kring att vara alkoholfri före och efter operationer.

På uppdrag från ledningsgrupp för hälso- och sjukvårdsdirektörerna i regionerna inom sydöstra har en arbetsgrupp arbetat med implementering av nya riktlinjer kring en alkoholfri och tobaksfri operation. Under 2019 har en gemensam vårdriktlinje arbetats fram och antagits i regionerna. Utöver detta har riktlinjer för olika verksamheter tagits fram och implementerats. Informationsmaterial såsom APT-material och film kring alkoholfri och tobaksfri operation är framtagna och spridna inom och utanför regionerna. Uppföljning kommer att ske under 2020.

Spridning av framgångsrika exempel

Tobakshjälpen, där digitala och fysiska stöd för tobaksavvänjning är samlade, har spridits i hela sjukvårdsregionen. Stöd och behandlingsplattformen är en viktig del som möjliggör ett mer individanpassat arbetssätt där hälso- och sjukvården har en stöttande roll i invånarens personliga beteendeförändring. Alla tre regioner arbetar med plattformen men har kommit olika långt i arbetet. Hittills har 133 patienter i Sydöstra sjukvårdsregionen behandlats inom tobakshjälpen.

Status Östergötland är en webbtjänst utvecklad av Region Östergötland där vem som helst kan ta fram information om hälsa och livsstil i Östergötland eller någon av länets kommuner. Status Östergötland innehåller data om befolkningens hälsa, nedbrutet på olika geografiska eller socioekonomiska områden. Webbtjänsten bygger på data från olika enkätundersökningar och register. All data presenteras på aggregerad nivå (som grupper).

RPO hälsofrämjande har under året diskuterat fördelar med att få till en gemensam folkhälsoövervakning för Sydöstra sjukvårdsregionen. Status Östergötland är just nu under vidareutveckling och en version 2.0 beräknas vara på plats 2021. Här finns möjligheter att skala upp den till en Status Sydöstra. RPO kommer under 2020 följa arbetet med Status Östergötland och samtidigt titta på andra verktyg för att följa folkhälsoövervakning.

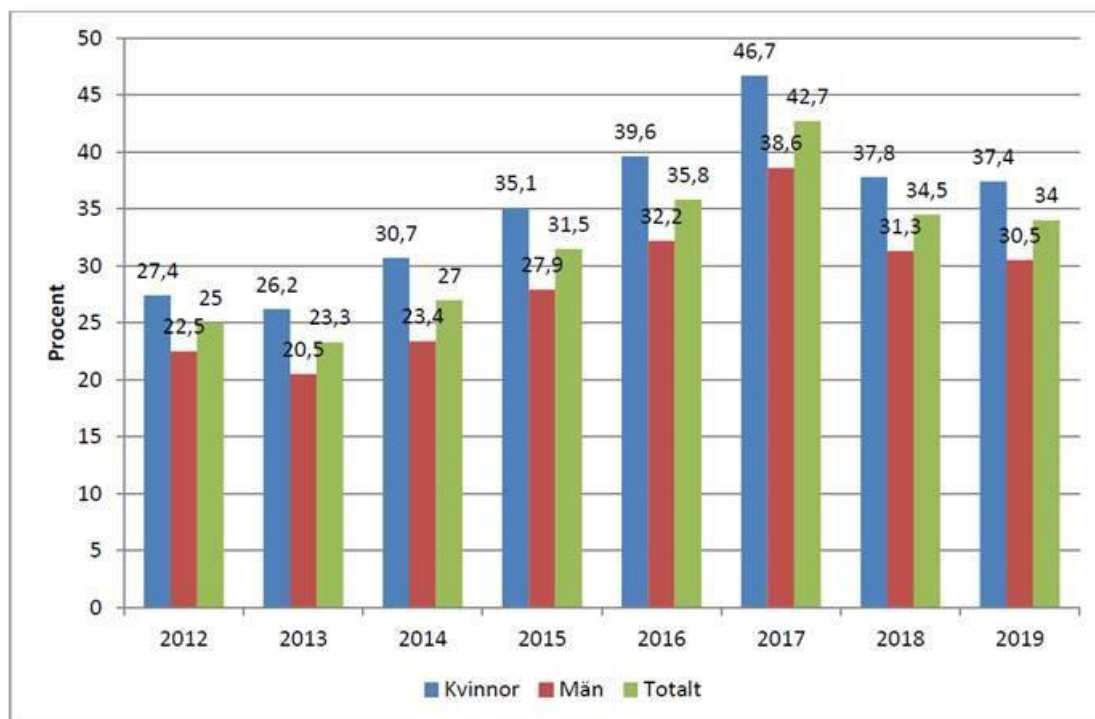
Suicid är ett folkhälsoproblem som förutom förlust av människoliv leder till omfattande psykiskt lidande och försämrad hälsa hos anhöriga och andra berörda. Suicidprevention är ett prioriterat område i Sydöstra sjukvårdsregionen och det finns en suicidpreventionsamordnare i varje län. En process är påbörjad för att dela respektive läns erfarenheter av insatser med varandra och ett exempel är Region Kalmar läns arbete med ”standardiserat vårdförlopp suicidprevention” som ska leda till en mer sammanhållen vårdkedja med säkrare vårdövergångar men också bättre möjligheter att följa upp samt upptäcka och arbeta förebyggande med suicidnära patienter.

Resultat

Medicinsk kvalitet och tillgänglighet

Riktade hälsosamtal

Syftet med de riktade hälsosamtalen är i första hand att främja hälsa och förebygga insjuknade och död i hjärtkärlsjukdom, som är den vanligaste dödsorsaken följt av cancer. Genom hälsosamtalen ska de som deltar i samtalen uppmärksammas på vad som kan ha betydelse för framtida ohälsa eller sjukdom samt få råd och stöd för att förbättra hälsan och minska framtida risker. Flera av de faktorer som har betydelse för att insjukna i hjärtkärlsjukdom har också betydelse för flera cancersjukdomar. I Region Jönköpings län pågår nu en utvärdering av Hälsosamtal där en del resultat har börjat redovisas. Nedan redovisas statistik för deltagande i de aktuella åldersgrupperna över tid fördelat på män och kvinnor.

Figur 10. Andel (%) av målpopulationen som genomgått hälsosamtal i primärvården fördelat på år och kön.

Sannolikt behöver andelen av befolkningen som genomgår hälsosamtal öka för att den maximala effekten av insatsen ska ses. Detta arbete har påbörjats i Östergötland i och med ett närmare samarbete kring frågan med Primärvårdscentrum i och med politiskt beslut om breddinförande av metoden 2022.

Utvecklingstendenser

Dessa utvecklingstendenser ses i samhället och inom hälso- och sjukvården och påverkar arbetet inom RPO Hälsöfrämjande.

- Större fokus på hälsa och hälsofrämjande arbete. Större förståelse för att förebyggande arbete är nödvändigt för att klara framtida utmaningar.
- Behov av förbättrad omvärldsbevakning för att tidigt upptäcka vad som kommer påverka folkhälsan.
- Fortsatt stora behov inom området psykisk (o)hälsa, övervikt och fetma och e-hälsa/digitalisering.
- Segmentering av befolkningen och individanpassade lösningar
- Fortsatt utmaning kring den demografiska utvecklingen.
- Ökad polarisering i samhället
- Ökat samarbete med kommunerna och civilsamhället.

Resultat av samverkan

Nationell nivå

RPO Hälsöfrämjande har under året återkommande stämt av sitt arbete mot pågående arbete i NPO Levnadsvanor och även det mer generella hälsöfrämjande arbetet i den nationella kunskapsstyrningen. RPO har också gjort medskick och inspel i NPO:s arbete. Arbetet i NPO levnadsvanor tar sin utgångspunkt i *Nationella riktlinjer för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor* och har ett tydligt fokus på hur arbetet med levnadsvanor kan integreras i samtliga delar av kunskapsstyrningen, vilket främjar arbetet över gränserna även på sjukvårdsregional nivå.

Samverkan har också skett på nationell nivå mellan RPO Hälsöfrämjande och HFS-nätverket.

Sjukvårdsregional nivå

Under hösten hölls ett möte för att hitta gemensamma beröringspunkter mellan de RPO som finns i kunskapsråd hälsa och rehabilitering. På mötet enades man om att det är viktigt att i större utsträckning arbeta hälsöfrämjande, med nära vård samt med hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser även i rehabilitering. På mötet diskuterades även behovet av att samarbeta med kommuner och andra organisationer för att få till ett hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande samhälle.

Samarbete med kommunerna inom nationella kunskapsstyrningsmodellen har diskuterats i såväl regionsjukvårdsledning som kunskapsråd hälsa och rehabilitering där RPO Hälsöfrämjande ingår. Ordförande i RPO Hälsöfrämjande har varit delaktig i arbetet tillsammans med representant för kommunerna. Det förslag som finns bygger på medverkan från kommunerna utifrån de regionala samverkansstrukturer som redan finns uppbyggda i respektive län.

Patientföreträdare

RPO Hälsöfrämjande har i dagsläget ingen företrädare för patienter eller befolkning på sina möten. Lämplig patient-/befolkningsföreträdare bör bjudas in till avgränsade arbeten som sker inom ramen för RPO Hälsöfrämjande.